

Súd: Okresný súd Vranov nad Topľou
Spisová značka: 3C/212/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8813207470
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Milan Vaľuš
ECLI: ECLI:SK:OSVT:2014:8813207470.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Vranov nad Topľou samosudcom JUDr. Milanom Vaľušom v právnej veci žalobcu: V. Z. Q., nar. XX.X.XXXX, bytom XXX XX Č. XXX, zast. JUDr. Zdeňkou Vokálovou, advokátkou so sídlom Hlavná 61, 080 01 Prešov, proti žalovanému: Rapid life životná poisťovňa, a. s., so sídlom Garbiarska 2, 040 71 Košice, IČO: 31 690 904, zast. JUDr. Gabrielom Gulbišom, advokátom so sídlom Némcovej 22, 040 01 Košice, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, takto

rozhodol:

Súd z r u š u j e rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice sp. zn. 3C/798/2012 zo dňa 19.1.2012 vydaný rozhodcom JUDr. Michalom Škriabom.

O trovách konania rozhodne súd až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

odôvodnenie:

Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala rozhodnutia, ktorým by súd zrušil rozsudok Arbitrážneho súdu v Košiciach so sídlom na Alžbetinej 41 v Košiciach sp. zn. 3C/798/2012 zo dňa 19.1.2012 a žiadala priznať trovy konania. Svoju žalobu odôvodnila tým, že Rozhodcovským rozsudkom Arbitrážneho súdu Košice, s.r.o., so sídlom: Alžbetina 41, Košice, IČO: 44325452 (ďalej len ako „rozhodcovský súd“) zo dňa 19.01.2012, sp. zn.: 3C/798/2012 bola žalobkyni uložená povinnosť aby do piatich dní od doručenia tohto rozhodcovského rozsudku zaplatila žalobcovi peňažnú sumu vo výške 208,63 eur a trovy rozhodcovského konania vo výške 276 eur na účet žalobcu, alebo aby v tej istej lehote podala odpor na súde, ktorý tento rozhodcovský rozsudok vydal. Žalovaný (ako žalobca v podanej žalobe) uviedol, že právomoc rozhodcovského súdu zakladá rozhodcovská doložka uvedená v časti XV. všeobecných poisťných podmienok, v zmysle ktorých poisťovňa určila na prejednanie všetkých sporov rozhodcovský súd. Rozhodcovský súd v odôvodnení rozhodcovského rozsudku v rámci skúmania svojej právomoci a príslušnosti na konanie vo veci samej okrem iného konštatuje: „Z osobitných dojednaní vyplýva, že rozhodcovská doložka bola krytá samostatným podpisom žalovaného, s tým, že tento ju nebol povinný v rámci poisťnej zmluvy ako celku podpísať“ a že: „Žalovaný mal možnosť zmluvnú podmienku neprijať bez toho, aby to ovplyvnilo zvyšok poisťného vzťahu, mal teda faktickú možnosť úpravu časti XV. poisťných podmienok úplne vylúčiť.“ Podanie tejto žaloby žalobkyňa odôvodňuje ust. § 40 ods. 1, písm. j) zákona č. 244/2002 o rozhodcovskom konaní v platnom znení podľa ktorého účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa. Žalobkyňa napadnutý rozhodcovský rozsudok prevzala dňa 21.6.2013. Žalobkyňa namietala, že rozhodcovská doložka, ktorá tvorí súčasť poisťnej zmluvy (Všeobecné poisťné podmienky pre poistenie zjednávané Prvou československou poisťovňou Rapid, a. s. - XV. časť - Rozhodcovské konania), je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a ako taká je neplatná, čím došlo k porušeniu jej práv ako spotrebiteľky. Na základe tejto doložky došlo k vydaniu rozsudku rozhodcovského súdu, aj keď k tomu nemalo dôjsť, pretože rozhodcovská doložka nebola platne uzavretá a právomoc

rozhodcovského súdu nebola daná. Platné dohodnutie rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskej zmluve je možné len individuálne (§ 53 ods. 1 a ods. 2 Obč. zák.). V danom prípade tomu tak však nebolo, pretože rozhodcovská doložka tvorí súčasť poisťnej zmluvy. To platí aj napriek tomu, že v poslednej časti všeobecných poisťných podmienok (osobitné zmluvné dojednania č. 01/2007) je obsiahnutá možnosť, aby žalobkyňa opätovne súhlasila s riešením prípadných vzniknutých sporov pred rozhodcom. Najvyšší súd SR v uznesení zo dňa 21.03.2012. sp. zn.: 6 Cdo 1/2012 na str. 7 v odseku dva uviedol, že „Podľa názoru dovolacieho súdu v prejednávanej veci (vychádzajúc z obsahu spisu) odvolací i exekučný súd splnenie podmienok pre zamietnutie žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na r vykonanie exekúcie posúdili správne.“ V poslednom odseku (str. 7) sa uvádza, že „Rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskej verí je ako exekučný titul v rozpore so zákonom, ak rozhodcovská zmluva (či už uzavretá vo forme osobitnej zmluvu alebo rozhodcovskej doložky), na ktorej sa zakladá právomoc rozhodcovského súdu, nebola vôbec uzavretá alebo bola uzavretá neplatne.“ A ďalej na str. 8 v poslednom odseku: „V preskúmvanej veci súdy v exekučnom konaní správne konštatovali neprijateľnosť a tým aj neplatnosť rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola dojednaná individuálne a že spôsobovala nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech povinnej... Z poisťnej zmluvy uzavretej medzi oprávnenou a povinnou vyplýva, že rozhodcovská doložka bola medzi zmluvnými stranami dohodnutá už podpisom zmluvy, keďže sa v nej výslovne uvádzalo, že jej súčasťou sú (ako predtlačný formulár) Všeobecné poisťné podmienky pre životné poistenie, a teda aj rozhodcovská doložka obsiahnutá v XV. časti týchto podmienok. Na tomto fakte nič nemení skutočnosť, že v deň podpisu zmluvy podpísali zmluvné strany (ako pokračovanie predtlačného formulára poisťných podmienok) aj osobitné zmluvné dojednania odkazujúce na tú istú rozhodcovskú doložku, teda doložku uvedenú v poisťných podmienkach. Dovolací súd sa stotožňuje s dôvodmi, ktorými súdy v exekučnom konaní odôvodnili nevyváženosť dohodnutej rozhodcovskej doložky.“ Rovnako argumentuje Najvyšší súd SR aj v uznesení zo dňa 13.3.2013 sp. zn.: 6Cdo 3/2013. Z konštantnej judikatúry NS SR možno zhrnúť, že dojednania rozhodcovských doložiek v spotrebiteľských zmluvách spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a sú považované za neprijateľné, rozhodcovská doložka vo svojich dôsledkoch predstavuje veľmi výrazný zásah do práv a povinností medzi dodávateľom a spotrebiteľom. Nie súd, ale rozhodca rozhodne o právach a právom chránených záujmoch. Ak je rozhodcovská doložka súčasťou štandardných zmluvných podmienok, vzniká nezanedbateľné nebezpečenstvo, že spotrebiteľ nepoukáže na jej nekalosť Z citovaných súdnych rozhodnutí vyplýva, že napriek tomu, že rozhodcovská doložka, ktorá je uvedená aj v predmetnej poisťnej zmluve, bola súdmi uznaná za neprijateľnú podmienku a teda za neplatnú, žalovaný sa nezdržal jej používania v zmysle ust. S 53a ods. 4 Obč. zákonníka, čím porušil svoju zákonnú povinnosť. Ide pritom o spory, kde osoba žalovaného je identická ako v tomto prípade a meritom je práve posúdenie platnosti tej istej rozhodcovskej doložky. Nedostatok právomoci rozhodcovského súdu odvíjajúci sa od neplatnosti rozhodcovskej doložky má v spotrebiteľskej veci za následok materiálnu nevykonateľnosť rozhodcovského rozsudku.

Žalovaný žiadal žalobu žalobcu zamietnuť v celom rozsahu.

Súd vykonal dokazovanie oboznámením sa so žalobou a jej prílohami, a to návrhom za začatie konania o zaplatenie 208,63 eur a návrhom na splátkový kalendár, upovedomením o začatí konania pred rozhodcovským súdom zo dňa 9.1.2012, rozhodcovským rozsudkom Arbitrážneho súdu Košice sp.zn. 3C/798/2012 zo dňa 19.1.2012, návrhom na uzatvorenie poisťnej zmluvy a pripoistením zo dňa 26.11.2009, časťou VPP znenie k 1.1.2009, Oznámením o zániku poistenia zo dňa 1.3.2010, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 6Cdo/3/2013 zo dňa 13.3.2013. Ďalej súd vykonal dokazovanie oboznámením s písomným podaním žalovaného zo dňa 20.9.2013 spolu s prílohami, návrhom žalovaného na prerušenie konania zo dňa 9.12.2013 spolu s prílohami, spisom Arbitrážneho súdu Košice sp.zn. 3C/798/2012, výpoveďou žalobkyne a prednesom jej právneho zástupcu, prednesom právneho zástupcu žalovaného a zistil nasledovný skutkový stav:

Medzi žalobkyňou a žalovaným bola dňa 26.11.2009 pod č. 4450400102 uzavretá poisťná zmluva, predmetom ktorej bolo životné poistenie s obsahom špecifikovaným v zmluve. Pri uzatvorení zmluvy žalobkyňa podpísala vyhlásenie, že bola oboznámená so všeobecnými poisťnými podmienkami pre životné poistenie žalovaného, ktoré sú súčasťou zmluvy. Súčasťou všeobecných poisťných podmienok sú aj osobitné zmluvné dojednania č. 2/2008 k poisťnej zmluve č. 4450400102, podľa ktorých žalobkyňa so žalovaným okrem iného vyjadrili svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia

rozhodcovskému konaniu s tým, že toto ustanovenie chápu ako rozhodcovskú doložku (bod 3 osobitných zmluvných dojednaní). Osobitné zmluvné dojednania žalobkyňa 26.11.2009 podpísala.

Listom zo dňa 1.3.2010 žalovaný žalobkyni oznámil zánik poistenia z dôvodu žiadosti žalobkyne doručenej žalovanému 26.2.2010. V oznámení je uvedené, že zostatok dlžného poistného predstavuje sumu 81,52 eur a žalobkyňa má túto sumu žalovanému uhradiť do 14 dní.

Pod sp. zn. 3C/798/2012 vydal dňa 19.1.2012 Arbitrážny súd Košice konajúci bez nariadenia pojednávania prostredníctvom rozhodcu JUDr. Michala Škriaba vo veci Rapid life životná poisťovňa a. s., IČO: 31 690 904 ako žalobcu proti Z. Q., nar. XX.X.XXXX ako žalovanej rozhodcovský rozsudok, ktorým jej uložil zaplatiť žalobcovi peňažnú sumu vo výške 208,63 eura a trovy rozhodcovského konania vo výške 276 eur. Z odôvodnenia rozhodcovského rozsudku vyplýva, že suma, ktorú mala žalobkyňa spoločnosti Rapid life životná poisťovňa a. s. zaplatiť je pohľadávkou, ktorá vznikla z poistenia uzatvoreného 26.11.2009 poistnou zmluvou č. 4450400102. Trovy konania sú vo výške 276 eur a tieto vyplývajú zo sadzovníka trov rozhodcovského konania. V rozsudku bola žalobkyňa (tam žalovaná) poučená o tom, že voči rozhodcovskému rozsudku je možné podať opravný prostriedok, odpor, a to v lehote 5 dní od doručenia rozhodcovského rozsudku, pričom podmienkou prihladenia na odpor je zaplatenie poplatku za podanie odporu vo výške 72 eur. Rozhodcovský rozsudok bol žalobkyni (tam žalovanej) doručený 21.6.2013, čo je zrejme z doručky, ktorá je obsahom spisu rozhodcovského súdu.

Žalovaný vo svojom písomnom podaní zo dňa 20.9.2013 uviedol, že rozhodcovský rozsudok, ktorý bol vo veci vydaný môže podliehať súdnemu prieskumu iba z pohľadu § 40 ods. 1 písm. a) až i) zák. č. 244/2002 Z. z. Konanie o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy je potrebné odlišiť od konania o zrušení rozhodcovského rozsudku (osobitné konanie podľa § 40 zák. č. 244/2002 Z. z.). Rozhodcovský rozsudok bol vydaný v skrátanom konaní a na základe podkladov predložených žalovaným ako žalobcom (obdobne ako v konaní pred všeobecným súdom pri vydávaní platobného rozkazu). Zo žaloby nie je zistiteľné, či žalobca podal proti doručenému rozhodcovskému rozsudku opravný prostriedok a kedy sa tak stalo. Žalobcovi totiž nebolo odňaté právo na prístup k rozhodcovskému súdu, pretože šlo o vydanie rozhodcovského rozsudku v skrátanom konaní a na podklade návrhu žalovaného, pričom využitím odporu by došlo k zrušeniu rozsudku a ďalšiemu konaniu pred rozhodcovským súdom za účasti oboch účastníkov sporu. Žalovaný sa domnieva, že súd je povinný skúmať všetky podmienky pre vedenie konania, avšak podľa jeho názoru je naďalej daná prednosť kompetencie rozhodcovského súdu pred súdom všeobecným, pričom všeobecný súd v tomto konaní nemá založenú príslušnosť v danom spore konať a rozhodovať pre nedostatok podmienky konania. Túto skutočnosť však považuje žalovaný za právne významnú, pretože rozhodcovské konanie začalo skôr, žalobca nepreukázal jeho nepokračovanie a v prípade podania odporu žalobcom je daná prednosť kompetencie rozhodcovského súdu pred súdom všeobecným daná zo zákona. Žalovaný považuje za nesporné, že so žalobcom uzavrel dňa 26.11.2009 poistnú zmluvu č. 4450400102. Súčasťou poistnej zmluvy boli Všeobecné poistné podmienky z 01.01.2009 (ďalej len VPP) ktoré žalobca podpísal dňa 26.11.2009 a Osobitné zmluvné dojednania č. 02/2009 k tejto poistnej zmluve. Súčasťou bodu 3. a 4. týchto Osobitných zmluvných dojednaní bola aj rozhodcovská doložka. Táto rozhodcovská doložka bola jednoznačne individuálne dojednaná, bola osobitne a výrazne oddelená od ostatného textu VPP, a to práve z dôvodu, aby bola zrejmalá a čitateľná práve žalobcovi ako spotrebiteľovi a druhému účastníkovi zmluvného vzťahu. Žalovaný podotýka, že rozhodcovská doložka bola pri uzatváraní zmluvy vysvetlená žalobcovi tretím subjektom - viazaným finančným agentom. Žalovaný považoval aj preto za nespochybniteľné, že vstupoval do poistného vzťahu so žalobcom ako informovaným spotrebiteľom. Rozhodcovská doložka bola podľa žalovaného jednoznačne dohodnutá ako individuálna zmluvná podmienka v zmysle ust. § 53 OZ, nakoľko ju mohol žalobca odmietnuť bez toho, aby malo odmietnutie osobitných dojednaní vplyv na zvyšok jeho poistného vzťahu, a preto ju nemožno považovať za neprijateľnú, a teda neplatnú podmienku. Žalobca mal možnosť v prípade uzavretej poistnej zmluvy navyiac aj v určenej lehote 30-ich dní od podpisu poistnej zmluvy odmietnuť článok XV. VPP, čím sa jeho právo ovplyvniť poistný vzťah v tom, že vylúči z neho definitívne rozhodcovskú doložku, výrazne presunulo do oblasti jeho slobodnej vôle a jeho vlastného ničím neovplyvneného rozhodovania. Rozhodcovská doložka bola prijateľnou zmluvnou podmienkou, pretože jednoznačne bola dohodnutá ako individuálna zmluvná podmienka v zmysle ust. § 53 OZ, nakoľko ju mohol žalobca v prvom rade neprijat' a v druhom rade po prijatí v lehote 30 dní od podpisu odmietnuť, a to bez toho, aby využitie týchto právnych možností povinného malo mať vplyv na zvyšok jeho poistného vzťahu. Žalovaný tiež poukázal na rozhodnutia viacerých súdov týkajúce sa posúdenia totožnej rozhodcovskej doložky. Rozhodcovská doložka bola pri uzatváraní

zmluvy vysvetlená žalobcovi tretím subjektom - viazaným finančným agentom. K tomu žalovaný predložil aj listinný dôkaz, a to Záznam o požiadavkách a potrebách klienta k poisťovnej zmluve č. 4450400102 zo dňa 26.11.2009, ktorým vie dokázať informovanosť a vedomosť žalobcu prostredníctvom viazaného finančného agenta o všetkých podmienkach poisťovného vzťahu vrátane rozhodcovskej doložky. Žalovaný poukázal aj na niektoré uznesenia odvolacích súdov, kde súdy v skutkovo obdobnej právnej veci v rámci exekučných konaní posúdili identickú rozhodcovskú doložku oprávneného za nepochybne individuálne dojednanú, a to uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10CoE/48/2011-53, uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 10CoE/51/2011-53, uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14CoE/174/2011-53, 11CoE/224/2012 z 29.01.2013 a 17CoE/209/2012-93, uznesenie Krajského súdu v Košiciach č.k. 14CoE/235/2012 z 27.02.2013 a iné, ktoré zrušili rozhodnutia okresných súdov o odmietnutí vydania poverenia súdnemu na vykonanie exekúcie z titulu nesprávneho právneho posúdenia identickej rozhodcovskej doložky ako neplatnej zmluvnej podmienky. Žalovaný podal dňa 02.01.2012 na Arbitrážny súd Košice návrh proti žalobcovi na vymoženie pohľadávky podľa časti XVII. ods. 7a. VPP z 21.05.2007. Pohľadávku žalovaný vyčíslil na sumu 208,63 eur a táto zodpovedala nákladom žalovaného vynaloženým na uzavretie poisťovania. Predmetom konania pred rozhodcovským súdom teda nebolo dlžné poisťné. Ale osobitná pohľadávka vo výške províznej odmeny, ktorú žalovaný vyplatil sprostredkovateľovi poisťovania za uzavretie poisťovnej zmluvy, a to v súlade s čl. XVII. bod 7a) VPP po zániku poisťovného vzťahu na žiadosť žalobcu. Existenciu pohľadávky uplatnenej v rozhodcovskom konaní neovplyvňuje, že nebola počítaná pri ukončení poisťovania a jej vznik a trvanie nie je viazané na osobitné písomné alebo iné upozornenie, či predchádzajúcu písomnú výzvu. Príslušné ustanovenie VPP totiž presne vymedzuje moment vzniku pohľadávky a o podstate a výške pohľadávky bol žalobca ako klient upovedomený finančným agentom. Pri zániku poisťovania poisťovňa zaslala poisťníkovi oznámenie o zániku poisťovania obsahujúce bilanciu poisťovania. Vzhľadom na to, že predmetom rozhodcovského konania, ktorého sa toto stanovisko odporcu dotýka, nebola pohľadávka, ktorej právnym dôvodom bolo zaplatené poisťné, ale samostatná pohľadávka odlišná od poisťovného a s poisťným nijako nesúvisiaca, oznámenie o zániku poisťovania neobsahovalo oznámenie o tejto osobitnej pohľadávke. Oznámenie o bilancii poisťovného preto nie je možné vykladať tak, že by malo znamenať aj zánik od poisťovného odlišnej pohľadávky podľa časti XVII. ods. 7a všeobecných poisťovných podmienok.

V deň uzatvorenia poisťovnej zmluvy spísaný bol aj záznam o požiadavkách a potrebách klienta k poisťovnej zmluve č. 4450400102, ktorý podpísala žalobkyňa a sprostredkovateľ poisťovania, v záhlaví ktorého je okrem iného uvedené, že v prípade vzniku sporov vyplývajúcich zo sprostredkovania poisťovania je možné na ich mimosúdne vyrovnanie využiť inštitút rozhodcovského konania v zmysle zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní a všeobecných poisťovných podmienok poisťovne platných od 21.5.2007 (XV.časť).

Žalobkyňa vo svojej výpovedi uviedla, že poisťnú zmluvu neprečítala, pretože pani, ktorá jej ju dávala podpísať sa ponáhľala. Povedala, že nech podpíše a ostatné jej vysvetlí potom. Potom sa nestretli a nikto nič nevysvetlil. Keď si po 2-3 týždňoch čítala poisťnú zmluvu, tak na adresu poisťovne, na pobočku Michalovce poslala zrušenie poisťovnej zmluvy. Odpísali, že odstúpenie od poisťovnej zmluvy musí poslať do Košíc, čo aj urobila. O tom, že existuje nejaký rozhodcovský súd sa dozvedela až keď jej boli doručené z tohto súdu papiere. Po doručení rozhodnutia rozhodcovského rozsudku ju nikto nekontaktoval, nevedela, že takéto konanie beží, nemala o tom žiadnu vedomosť. Uhradila poisťné asi za tri mesiace. Keď zaslala na pobočku žalovaného odstúpenie od zmluvy, bola v tom, že odstupuje od zmluvy, nemusí platiť poisťné. Keď jej neskôr prišlo zaplatenie poisťovného, vyrovnala to, lebo sa bála, že keď to nezaplatí, podajú voči nej žalobu.

Žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedol, že predkladá uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 10.7.2013, ktorý vyvracia argumentáciu žalobkyne. Žiadal žalobu zamietnuť z dôvodov, ktoré sú uvedené v písomnom vyjadrení. Pokiaľ sa týka dojednaní rozhodcovskej doložky, snáď by mohla podať súdu vysvetlenie p. T., ktorá dojednala poisťnú zmluvu so žalobkyňou. Podľa § 52 ods. 1 až dos. 4 Občianskeho zákonníka Spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri

uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

V zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Ako vyplýva z § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Ako vyplýva z § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v rozhodcovskom konaní možno rozhodovať len spory, ktoré účastníci konania pred súdom môžu skončiť súdnym zmerom.

V zmysle § 40 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak

- a) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, ktorá nemôže byť predmetom rozhodcovského konania (§ 1 ods. 3),
- b) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, o ktorej už predtým právoplatne rozhodol súd alebo sa o nej právoplatne rozhodlo v inom rozhodcovskom konaní,
- c) jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy,
- d) sa rozhodlo o veci, na ktorú sa rozhodcovská zmluva nevzťahovala, a účastník rozhodcovského konania túto okolnosť v rozhodcovskom konaní namietal,
- e) účastník rozhodcovského konania, ktorý musí byť zastúpený zákonným zástupcom, nebol takto zastúpený alebo v mene účastníka rozhodcovského konania vystupovala osoba, ktorá nebola na to splnomocnená a jej úkony neboli ani dodatočne schválené,
- f) sa na vydaní rozhodcovského rozsudku zúčastnil rozhodca, ktorý bol rozhodnutím podľa § 9 vylúčený pre predpojatosť alebo ktorého vylúčenie účastník rozhodcovského konania pred vydaním rozhodcovského rozsudku nie zo svojej viny nemohol dosiahnuť,
- g) bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania (§ 17),
- h) sú dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného zákona, 14) alebo
- i) bol rozhodcovský rozsudok ovplyvnený trestným činom rozhodcu, účastníkov konania alebo znalca, za ktorý bol právoplatne odsúdený,
- j) pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.13a)

Podľa § 17 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní účastníci rozhodcovského konania majú v rozhodcovskom konaní rovné postavenie. Každému účastníkovi rozhodcovského konania sa má poskytnúť rovnaká možnosť na uplatnenie jeho práv a na ich ochranu.

Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení a z hodnotenia v konaní vykonaných dôkazov je súd toho názoru, že žalobný návrh podaný bol dôvodne. Žalobkyňa sa žalobným návrhom domáhala zrušenia rozhodcovského rozsudku. Žalobný návrh podala na súde v zákonom stanovenej 30-dňovej lehote, čo nebolo medzi účastníkmi konania sporné. Rozhodcovský rozsudok bol žalobkyni doručený 21.6.2013, žalobu na súde podala včas dňa 16.7.2013.

Poistná zmluva zo dňa 26.11.2009 č. 4450400102 uzatvorená medzi účastníkmi konania je spotrebiteľskou zmluvou podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka. Zo zmluvy je zrejmé, že žalovaný konal v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti a žalobkyňa bola spotrebiteľom, keďže zmluvu uzavrela ako fyzická osoba a pri jej uzatvorení nekonala v rámci svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti. Pre spotrebiteľské zmluvy je charakteristické, že sa jedná o zmluvy, ktoré sú uzatvárané opakovane s veľkým počtom zákazníkov, pričom návrhy týchto zmlúv sú pripravené na vopred predtlačенých tlačivách a spotrebiteľ nemá možnosť meniť obsah takto navrhnutých zmlúv.

Uvedené sa týka aj prejednávanej veci, pretože poistná zmluva bola vyplnená na vopred pripravenom predtlačенom tlačive žalovaného a s pripraveným znením bola žalobkyňi predložená na podpis.

V čase uzavretia poistnej zmluvy Občiansky zákonník za neprijateľnú podmienku uvedenú v spotrebiteľskej zmluve považoval aj ustanovenie, ktoré od spotrebiteľa v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky vyžaduje, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní (§ 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka).

Žalovaný je toho názoru, že záväzkový zmluvný vzťah medzi ním a žalobkyňou nebol v rozpore s ustanovením § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka, pretože podľa neho rozhodcovská doložka bola dojednaná individuálne, čo má byť preukázané tým, že je upravená v osobitných zmluvných dojednaniach, ktoré žalobkyňa podpísala osobitne a osobitne podpísala aj všeobecné podmienky žalovaného.

Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená. (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 21. marca 2013, sp. zn. 6 Cdo 217/2012)

Kým rešpektovanie princípu „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa (poskytovateľa, podnikateľa) treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov reality praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov (akým je v danej veci zákon o bankách) zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti, mu nemôže byť na ujmu. (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16. januára 2013, sp. zn. 6 M Cdo 9/2012)

V danom prípade bolo potrebné posúdiť, či osobitné zmluvné dojednania podpísané aj žalobkyňou možno považovať za individuálne dohodnuté, v takom prípade by rozhodcovská doložka bola uzavretá platne.

Z vykonaných dôkazov mal súd za jednoznačne preukázané, že rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná. Individuálnym dojednaním nebolo podpísanie osobitných zmluvných dojednaní ako súčasť všeobecných podmienok žalovaného a individuálnosť dojednania nevyplýva ani z toho, že v tlačive o záznamoch a potrebách klienta je vopred predformulovaná všeobecná informácia o možnosti riešiť spory v rozhodcovskom konaní. Vzhľadom na uvedené je podľa názoru súdu nesporné, že v rámci rozhodcovského konania boli pri rozhodovaní porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa, ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách v Občianskom zákonníku, konkrétne ustanovenia § 53 ods. 4 písm. r), porušená bola taktiež zásada rovnosti účastníkov (§ 40 ods. 1 písm. g) zákona č. 244/2002 Z. z.), a to už pri výbere rozhodcu. Z uvedených dôvodov súd žalobe na základe ustanovenia § 40 ods. 1 písm. c) a j) zákona č. 244/2002 Z. z. vyhovel a rozhodcovský rozsudok, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, zrušil.

Možno teda prijať záver, že ak zmluvné podmienky boli vopred pripravené a nebolo možné meniť ich obsah (čo je aj tento prípad) nemôže ísť o individuálne vyjednanú zmluvnú podmienku. Súd poukazuje na to, že spotrebiteľ podpísal rozhodcovskú doložku, pretože inú možnosť nemal, pokiaľ chcel

uzatvoriť poisťnú zmluvu. Z doložky nevyplýva, že by bol informovaný o rozdieloch medzi súdnym a rozhodcovským konaním, o rokovacom poriadku rozhodcovského súdu a pod. Navyše však je potrebné sa stotožniť aj s ďalším jeho záverom o tom, že princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) ustupuje dôležitejšiemu princípu a to ochrane spotrebiteľa.

V tejto súvislosti možno poukázať aj na Nález Ústavného súdu ČR IV. ÚS 2735/11 zo dňa 3.4.2012, v ktorom sa zdôrazňuje, že právo na zákonného sudcu zaručené v čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd sa primerane vzťahuje aj na rozhodcovské konanie. Ak sa výber rozhodcu neurčil podľa transparentných pravidiel, nemôže byť akceptovateľný ani výsledok tohto rozhodovania.

Nemožno súhlasiť s názorom žalovaného, že v predmetnej veci sa zabezpečilo individuálne dojednanie rozhodcovskej doložky, čo by znamenalo, že ak aj ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskom vzťahu, pri jej individuálnom dojednaní je potrebné túto rešpektovať.

Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. 3Cdo 1/2012, 5Cdo 61/2012, 6Cdo 13/2013) sa vysporiadala aj s touto právnou situáciou týkajúcou sa osobitného zmluvného dojednaní v rámci Všeobecných zmluvných podmienok, ktoré sú súčasťou spotrebiteľskej zmluvy a konštatovala, že ani takto formulovaná časť Všeobecných obchodných podmienok nemá charakter individuálne dojednanej zmluvnej podmienky.

Časť záverečných ustanovení Všeobecných poisťných podmienok v predmetnej zmluve uzavretej medzi účastníkmi, ktorá je označená ako Osobitné zmluvné dojednanie, nemožno prisúdiť charakter individuálne dojednanej zmluvnej podmienky, nakoľko táto časť napriek jej názvu ako osobitné zmluvné dojednanie, je súčasťou Všeobecných poisťných podmienok, tvorí jednoliaty celok tohto právneho dokumentu a táto časť je vyhotovená v predtlačenej formulárovej forme, čo vylučuje záver o individuálnom dojednaní takejto zmluvnej podmienky a o náležitom poučení a informovaní žalobkyne ako spotrebiteľa o právnych dôsledkoch takejto dojednanej zmluvnej podmienky.

Vzhľadom na skutočnosť, že tzv. osobitné zmluvné dojednanie sú súčasťou Všeobecných poisťných podmienok a súčasťou uzavretej poisťnej zmluvy, je vylúčené prijať záver o náležite osobitne dojednanej zmluvnej podmienke.

Pri posudzovaní spotrebiteľských zmlúv je potrebné si uvedomiť, že nie je dôležité to, že spotrebiteľ zmluvu podpísal a s podmienkami zmluvy súhlasil. Ustanovenia zmluvných podmienok, ktoré sú formulárove predtlačené a neumožňujú jednoznačne slabšej strane (spotrebiteľovi) ich modifikáciu, predstavujú možnosť vyvolania nepriaznivých následkov na strane spotrebiteľa (Nález Ústavného súdu ČR III. ÚS 562/12 zo dňa 24.10.2013, I. ÚS 199/11). Tento uhol pohľadu spočívajúci v rozhodujúcom princípe a to princípe ochrany práva spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany je rozhodujúci pri spotrebiteľských právnych vzťahoch.

V tejto súvislosti preto súd nepovažoval za potrebné vykonať dokazovanie výsluchom sprostredkovateľa poistenia, ako to navrhol žalovaný.

V predmetnej veci došlo k porušeniu ustanovenia § 40 ods. 1 písm. g), j) zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, nakoľko formuláciou rozhodcovskej doložky došlo k porušeniu zásady rovnosti účastníkov rozhodcovského konania práve so zreteľom na to, že táto rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná so spotrebiteľom a vylučuje spotrebiteľa z možnosti obrátiť sa so svojimi nárokmi aj na všeobecný súd a navyše, v zmysle písm. j) citovaného zákona, pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu spotrebiteľa a to § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka, ktorý individuálne nedojednanú rozhodcovskú doložku považuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Neplatnosť dojednaní rozhodcovskej doložky zároveň zakladá dôvod zrušenia rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. c) zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní.

So zreteľom na to, priaznivejšie rozhodnutie pre žalovaného v tomto konaní a iný právny záver týkajúci sa charakteristiky právneho vzťahu medzi účastníkmi a dôsledkov, ktoré z toho vyplývajú, nemôže privodiť ani záznam sprostredkovateľa poistenia o požiadavkách a potrebách klienta zo dňa 26.11.2009. Taktiež ide iba o predtlačenej formulár, ktorý obsahuje časť o sťažnostiach na vykonávanie sprostredkovania

poistenia sprostredkovateľom poistenia a v jej rámci informáciu, že na mimosúdne vyrovnanie možno využiť inštitút rozhodcovského konania v zmysle zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní a všeobecných poistných podmienok platných od 01.01.2007 (časť XV.). Táto informácia je dokonca zavádzajúca, nakoľko odkazuje na Všeobecné poistné podmienky žalovaného (najmä na časť XV.), kde je dojednaná výlučná právomoc rozhodcovského súdu pre riešenie sporov medzi účastníkmi predmetného poistného vzťahu. Tento záznam o požiadavkách a potrebách klienta nemá charakter individuálne dojednanej rozhodcovskej doložky.

Pri neplatnosti rozhodcovskej doložky nemôže obstať ani námietka žalovaného, že konanie na rozhodcovskom súde po podanom odpore pokračuje. Zákonodarca naviazal prekluzívnu lehotu na podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku od jeho doručenia účastníkovi, nie od jeho právoplatnosti. Zároveň ak je rozhodcovská doložka neplatná, potom nie je daná ani právomoc rozhodcovského súdu a jeho rozhodnutia nespôsobujú záväznosť.

Nedôvodná je aj námietka žalovaného podľa § 106 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, nakoľko základnou podmienkou právomoci rozhodcov je existencia zmluvy medzi stranami (rozhodcovská zmluva). Právomoc rozhodcovského súdu, ako súd vyššie uviedol, nebola založená prejavom vôle oboch účastníkov, nakoľko rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná.

Vzhľadom na uvedené súd preto žalobe žalobkyne v plnom rozsahu vyhovel. Súd ďalej poukazuje na rozhodnutia Krajského súdu v Prešove v obdobných veciach sp.zn. 1Co/193/2013 zo dňa 28.10.2013, sp.zn. 14Co/22/2014 zo dňa 07.05.2014, sp.zn. 7Co/7/2014 zo dňa 28.04.2014, sp.zn. 15Co/35/2013 zo dňa 09.04.2014.

Podľa § 151 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, v zložitých prípadoch, najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní súd môže rozhodnúť, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej; ustanovenie § 166 sa nepoužije.

S poukazom na vyššie uvedené súd o trovách konania rozhodne samostatným uznesením.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd do Prešova.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že:

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozhodnutím splnená v stanovenej lehote, možno sa jej splnenia domáhať návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného predpisu.